

МІХАЕЛЬ ХЕРТОФТ (ДАНІЯ), АНДРІЙ ІЩЕНКО (УКРАЇНА):

ДРУГА РІЧНИЦЯ РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ

Минуло два роки з того моменту, як 24 лютого 2022 року Росія розпочала повномасштабну війну проти України.

З того часу Росія продовжує наступ, використовуючи всю свою військову силу, яку зазвичай називають «другою армією світу», і сьогодні, за даними української сторони, контролює близько однієї п'ятої частини території України в межах 1991 року. Україна зі змінним успіхом захищається, має на це абсолютно законне право і мусить бути в цьому підтримана.

Взимку 2022–2023 років ми стали свідками надпотужної ракетної та безпілотної атаки на громадянську інфраструктуру України, яка мала на меті зробити Україну холодною та похмурою. Це не вдалося і, хоча ракетні атаки та удари безпілотників тривали і взимку 2023–2024 років, вони не змогли морально зломити Україну.

Лінія фронту вже майже рік не дуже суттєво змінюється, лише незначні населені пункти переходять із рук до рук. Але це зовсім не означає, що війна стала менш інтенсивною або що ситуація набула певної рівноваги. Навпаки, все дуже нестабільно, а бої зазвичай носять запеклий непримиренний характер.

Володимир Путін за останній рік додатково мобілізував 300 тисяч солдатів із цивільного населення, включно з ув'язненими. За його оцінками від 14 січня 2024 року, чисельність окупаційної російської армії на українській землі становила 617 000 осіб, а українська сторона в коментарі оцінила чисельність окупаційних сил дещо меншою – 443 000 осіб. З цією армією Росія продовжує наступ по всій лінії фронту, що становить на даний момент приблизно 1200 км, де утворилось кілька вузлових зіткнень, що прийняли багатомісячний затятий характер. Наприклад, Росія витратила величезні військові ресурси у спробах взяти штурмом або оточити Бахмут та Авдіївку з величезними втратами солдатів та бронетехніки, а бої навколо Авдіївки та в околицях Бахмуту продовжуються донині. А на лівому березі Дніпра недалеко від Херсона українці з жовтня 2023 року створили плацдарм поблизу невеличкого села Кринки з населенням лише 1000 осіб, який протистоїть усім спробам росіян його розгромити та знищити. Але втрати з обох боків у боях за плацдарм Кринки становлять тисячі бійців, а на полі бою застосовується увесь арсенал озброєння, включаючи російську авіацію та керовані авіаційні бомби.

Мінські угоди.

До повномасштабного російського вторгнення в Україну конфлікт протягом багатьох років регулювався угодою про припинення вогню, відомою як Мінські угоди. Це припинення вогню регулювалося ОБСЄ, яка періодично патрулювала лінію конфлікту та повідомляла про порушення режиму припинення вогню. Кількість жертв була невеликою і неухильно продовжувала знижуватися. Політичний прогрес у реінтеграції територій навколо Донецька та Луганська, захоплених імперськими «сепаратистами» за підтримки Росії, був невеликим через обопільну недовіру між місцевими силами та київським урядом. Саме повномасштабний напад Росії на Україну перервав дію Мінських угод про припинення вогню і тому Росія несе відповідальність за їхній провал.

Росія зазнає невдачі у перевазі в повітрі?

Росія має або, ймовірно, мала перевагу в повітрі над лінією фронту і переважання завдяки постійним атакам на українські цивільні та військові об'єкти за допомогою далекобійних

ракет і безпілотників. Але Україна атакувала російські літаки з деяким успіхом – зокрема завдяки підтримці Заходу системами протиповітряної оборони.

Коли в січні Україна збила 4 російські військові літаки Су-34 над півднем України, Росія не змогла більше підтримувати інтенсивні бомбардування українського плацдарму на лівій стороні Дніпра поблизу села Кринки.

Крім того, Україна спромоглась знищити над Азовським морем літак радіолокаційного спостереження А-50, а командний військовий літак ІЛ-22М був підбитий і здійснив вимушену посадку в місті Анапа в Краснодарського краю. Таким чином, Росія змушена перенести свої повітряні спостереження на кілька сотень кілометрів на схід і тепер пролітати над Краснодаром досить далеко від лінії фронту.

Ще кілька російських військових літаків було збито в інших місцях, зокрема військово-транспортний літак Іл-76 над Білгородською областю, який, можливо, міг трагічно перевозити українських військовополонених для обміну.

Незважаючи на досягнуті Україною успіхи, вони мають лише обмежений захисний характер і дозволяють виключно обороняти контрольовану на даний час територію, але не дають змоги деокупації захоплених земель через багатомісячне затягування передачі Україні літаків F-16 і A-10.

Втрата Росією контролю над Чорним морем.

Війна також асиметрична, оскільки Росія мала домінуючий флот військових кораблів у Чорному морі, а Україна флоту не мала. Таким чином, Росія мала контроль над усім узбережжям України вздовж Чорного моря.

Україна протиставила російським морським кораблям флот безпілотників водного та повітряного базування, а також ракети. Україна успішно атакувала та знищила кілька російських чорноморських військових кораблів: крейсер «Москва», підводний човен «Ростов-на-Дону», великий десантний корабель «Новочеркаськ» та інші. Лишень за лютий 2024 року було підбито ракетний катер «Івановець» та великий десантний корабель «Цезар Куніков». За даними української сторони всього з ладу виведено близько третини бойових кораблів Чорноморського флоту Росії – 25 кораблів та 1 підводний човен. Водночас Україна розпочала дальні атаки в Криму на російську ППО, командні центри, нафтобази, залізничну інфраструктуру. Україна практично витіснила російський флот із кримських портів. Російський флот змушений був шукати безпеки в порту Новоросійськ Краснодарського краю на східному узбережжі Чорного моря.

Але навіть там, на російському Причорномор'ї, на великій відстані від України, відбулися українські атаки за допомогою гідродронів і нещодавно було підпалено нафтобазу у російському місті Туапсе. Таким чином, російський Чорноморський флот був стратегічно ослаблений, і це також вплинуло на можливість використовувати флот як платформу для завдання ракетних ударів по Україні. Завдяки цьому вдалося зняти блокаду західної частини Чорного моря, що дозволило частково відновити експорт українського зерна через три великі порти навколо Одеси.

Суспільно-політична ситуація у Росії.

Росія перетворилася на повномасштабну диктатуру, де опозиція жорстко утискається, а будь-яку публічну підтримку миру з Україною суворо заборонено. Нещодавно на підтвердження цього, 13 лютого російський апеляційний суд посилив вирок відомому російському соціологу та лівому опозиціонеру Борису Кагарлицькому, який виступав проти

війни в Україні, та замінив покарання суду першої інстанції у вигляді штрафу на суворі 5 років позбавлення волі у російській тюрмі. А щойно 16 лютого в російській тюрмі було вбито опозиціонера Олексія Навального. І тому протиріччя загострюються, і в Росії кипить їхня справжнісінька буря. Достатньо тут вказати про початок дефіциту продуктів харчування, зокрема з полиць російських магазинів зненацька зникли курячі яйця та недороге м'ясо курятини. У березні ми очікуємо вибори президента Росії, на яких Путін вкотре балотуватиметься на посаду президента. На здивування багатьох, миролюбні настрої російського громадянського населення в мудряються виявлятися навіть у зв'язку з майбутніми виборами. У бюлетенях проти Путіна було висунуто свого роду миролюбного поміркованого кандидата за припинення війни Бориса Надеждіна. Сотні тисяч росіян стояли у чергах, щоб поставити підпис на підтримку його висунування, тоді як підписи за висунування Путіна збиралися адміністративно-командними методами. Не витримавши таких інформаційних повідомлень, російська влада заблокувала реєстрацію кандидата у президенти Бориса Надеждіна, абсурдно звинувативши його прихильників у фальсифікації підписів. Але сам процес висунування кандидата у президенти за мир та збір підписів на його підтримку виразно засвідчив, що проти війни налаштовані широкі верстви росіян. У цій ситуації дуже важливо надавати підтримку миролюбній та демократичній опозиції в Росії.

Через певні військові невдачі 2022 року, за останній 2023 рік російська економіка екстрено перебудована і перетворена на військову економіку, де виробництво зростає – але тільки для потреб війни, а не для потреб цивільного населення. У цьому сенсі історія повторюється за аналогією до першої світової війни. Сильно страждає громадянське населення - і в багатьох секторах спостерігається гостра нестача робочої сили. Росія зазнала величезних втрат чоловіків на війні - і також багатьох людей, які залишили територію Росії, щоб не бути мобілізованими. Взимку 2023-2024 року, коли було не холодніше звичайного, система опалення в Росії в багатьох місцях вийшла з ладу, тому що вона застаріла і позначився дефіцит робітників для її обслуговування.

Путінський спосіб правління надзвичайно централізований, жорстко репресивний, сильно бюрократизований та вкрай корумпований. Тому, як повідомляла німецька газета «Deutsche Welle», Росія на 2024 рік виділила бюджет на військові витрати та війну в Україні рекордні 10,8 трильйона рублів (що за офіційним обмінним курсом центрального банку Росії дорівнює фантастичним 118 з половиною мільярдам доларів США).

Суспільно-політична ситуація в Україні.

У перший рік російської агресії українському суспільству вдалось консолідуватися, а непопулярний до війни через неоліберальну економічну політику президент Зеленський навіть заслужити суттєве зростання рейтингу довіри на тлі протистояння збройному нападу на країну ззовні. Сотні тисяч вмотивованих українських добровольців попрямували до пунктів збору та поповнили лави пострадянської української армії з метою захисту своїх міст, родин та землі, суттєво її зміцнивши та оновивши. Практично без західного озброєння, виключно завдяки народному громадському підйому 2022 року, українська армія змогла відкинути агресивного сусіда та звільнити від окупаційних військ значні території навколо Києва, Харкова та Херсонської області. Але ціною визвольних рейдів стали сотні тисяч людських втрат українських добровольців, які протистояли з одними радянськими автоматами в руках армії з багаторазовою перевагою в артилерії, танках та авіації.

На тлі фронткових успіхів 2022 року та побоюючись посилення неконтрольованості величезної кількості озброєних людей з низів українського народу, початок 2023 року ознаменувався законодавчими змінами, ініційованими зверху. Бюрократичне керівництво країни та збройних сил вирішило переформувати внутрішню структуру української армії, перетворивши її за своїм характером з добровільної на примусову та посиливши кастовий

поділ на керівних офіцерів та безправних солдатів. Цей бюрократичний процес, що відбувся у першій половині 2023 року, призвів до суттєвої демотивації українського суспільства та нової реальності в армії, яка відроджує в ній нафталінові радянські порядки у найгіршому розумінні цього виразу. Одночасно з цим почалися болісно повільні поставки західного озброєння та техніки для контрнаступальної операції літа-осені 2023 року. Підсумком контрнаступу української армії нового примусового зразка, незважаючи на певну підтримку технікою країн НАТО, стали лише незначні територіальні відвоювання, незрівнянні за масштабом визвольних операцій першого року війни, коли українські солдати перемололи більшу частину «другої армії світу». Наземна контрнаступальна операція літа-осені 2023 року по суті зазнала невдачі і головними причинами провалу виявилися: бюрократична реорганізація армії з добровільної у примусову, повільні несистемні поставки західної техніки застарілих зразків в обмеженій кількості, відсутність поставок сучасних західних літаків для переважання в повітрі та далекобійних ракет для дезорганізації тилу російської армії, а, крім того, самовпевненість і норовливість українського генералітету, зачарованого несподіваними успіхами 2022 року, що звалилися на генеральські голови.

Тим часом, війна, воєнний час та тривала транспортна блокада в Чорному морі невтримно послабили сили української економіки, тим більше що неоліберальний уряд Зеленського-Шмигала, користуючись моментом війни, посилив процеси приватизації, скорочення соціальної підтримки, зменшення кількості цивільних робочих місць та урізання прав найманих працівників через військовий стан. Ситуацію ускладнила наявність величезної кількості внутрішніх біженців з окупованих регіонів України, суттєвий відтік населення у вигляді мільйонів українських біженців до країн Євросоюзу, початок примусової мобілізації громадян до армії. Українські міста втратили близько третини свого населення та знелюдніли. Кількість добровольців до армії знизилася до фактичного нуля, настрої у суспільстві змінилися на критичні стосовно власного уряду та безперервного «затиску гайок» для населення України, якому на відміну від армії ніхто не надавав жодної економічної підтримки. Населення України виявилось на самоті і покинуте напризволяще й елементарне виживання в країні, де зупинилося виробництво та транспортні шляхи перестали функціонувати, а уряд займався лише зовнішньою політичною бравадою та продовжував політику урізання доходів своїх власних громадян. В результаті, згідно з повідомленням у середині жовтня 2023 року вченого київського Інституту демографії та соціальних досліджень ім. Птухи Людмили Черенко, 67% українців опинилося за межею бідності, а в кількісному вираженні це становить 20 мільйонів людей. І процес невпинно посилюється надалі, оскільки український уряд продовжує жорстоку неоліберальну політику, а корупція не зникає. Двох-триразове зростання цін на товари першої необхідності, ракетні удари по містах, щоденні пронизливі сигнали тривоги, дворічна комендантська година, обмеження виїзду чоловіків за кордон, перешкоджання вільному пересуванню громадян по країні за допомогою воєнізованих блок-постів, суттєве підняття тарифів на оплату газу, електрики та водопостачання – все це лягло на плечі українського цивільного населення. У якийсь момент економіка взагалі зупинилася, і країна тепер живе військовими зведеннями та повідомленнями з фронту, звідки з вуст в уста приходять новини про величезні людські втрати та смерті, через відсутність озброєння та суттєву перевагу окупаційних військ в артилерії, авіації та броньованій техніці.

Важке становище України.

Зважаючи на все це і також у зв'язку з пораненнями та загибеллю основної частини добровольців, а також проблемами з виділенням США та ЄС фінансової підтримки Україні, що захищається від агресії, було посилено примусову мобілізацію цивільного населення на війну. Відсутність зброї доводиться компенсувати живою силою, тим більше що втрати з українського боку не набагато менші за російські, а втрати треба поповнювати і утримувати фронт від прориву російських окупантів углиб України. Репресивні на межі закону заходи

армійських рекрутерів призвели лише до громадського відчуження і суспільство тепер веде мовчазний бойкот мобілізації, що викликає ще більш репресивні заходи з боку держави. На розгляді в парламенті України знаходиться безпрецедентний законопроект про посилення примусової мобілізації та репресивних заходів держави, що вкрай загострює суспільно-політичну ситуацію в Україні та вже чітко демонструє тенденції обмеження прав людини та прагнення влади до тоталітаризму російського зразка. Як наслідок, у відставку відправлено головнокомандувача українською армією Валерія Залужного, до якої призвели вищезгадані процеси і фактичний розкол українського генералітету на дві фракції – «кабінетну» і «польову» і новим головнокомандувачем призначено неформального лідера «польової» фракції, що посилилася з розвитком війни, генерала Олександра Сирського.

Лінія фронту ще тримається, здебільшого завдяки неймовірним зусиллям та самопожертві українських солдатів, але наскільки довго це триватиме, незрозуміло, оскільки існують чималі відмінності між сторонами у демографії та великий дефіцит боєприпасів та сучасного озброєння. Економіка України перебуває в плачевному лежачому становищі, і довгострокова затримка фінансової та військової підтримки з боку ЄС та США має серйозний негативний вплив і знаменує собою гнітючу військову перспективу.

Продовження підтримки захисту України від окупації.

Втрати військ з обох сторін величезні і за різними неофіційними оцінками (офіційна інформація засекречена і сторони повідомляють лише про втрати протилежної сторони, ведучи взаємну дезінформаційну війну) становлять разом від 300 000 до 1 мільйона людей загиблими і зниклими безвісти, а на відновлення зруйнованих міст на сході України, викликаних нападом Росії, знадобляться десятиліття.

Але не має бути жодних сумнівів у тому, що ми, ліві, підтримуємо Україну та український народ у боротьбі зі збройним нападом Росії та виступаємо за гуманітарну та військову підтримку жертви агресії.

Ми продовжуватимемо вимагати від Росії негайного виведення військ на міжнародно визнані кордони України. Ми вимагаємо припинення російських бомбардувань негайно. Ми розглядаємо вторгнення Росії в Україну як імперіалістичну агресію та виступаємо за системну підтримку боротьби українського народу за незалежність та життя.

Мирні перемовини.

Ми не проти перемовин, і одного разу мир має запанувати. Але це не означає, що ми за мир, схожий на «мир» між Німеччиною та Чехословаччиною зразку 1938 року з окупацією території Чехословаччини внаслідок «мюнхенської змови». Як відомо, такий «мир» є чудовим стартовим майданчиком для посилення агресора та його якісної підготовки до старту світової війни. Переговори мають вести українці з Росією, і Захід не має тиснути на Україну. Досі припинення вогню означало б визнання, що імперіалістична армія-завойовник може продовжувати утримувати те, що вона взяла силою, а ми проти цього.

Ми виступаємо за майбутню єдину структуру європейської безпеки, яка забезпечить мир усім країнам та частинам континенту.

Інші імперські сили.

Світ складається з різних імперіалістичних сил, які перебувають у постійній боротьбі за вплив та ресурси. Окрім Російської Федерації, серед них – ЄС та США. До нинішнього лиха

в Україні призвела довга історія та багато причин. Західні країни втратили чудову можливість досягти міцного світу і побудувати мирний європейський континент у 1990-ті роки, коли Росія була ослаблена і прагнула домовленостей. Але ця історія не виправдовує нинішню агресію Росії. Ми готові брати участь в обговоренні уроків минулого і для цього слід шукати спільну платформу.

За останні місяці ми побачили, що триваюча в США боротьба між демократами і республіканцями перешкоджала наданню допомоги Україні з боку США і ситуація поки не змінилася. Наразі США не є стабільним союзником України. У той же час пакет допомоги США, що піддається агресії Україні з незрозумілої причини, був пов'язаний з пакетом військової допомоги окупаційній армії Ізраїлю. Якщо в листопаді президентом США буде обрано Дональда Трампа, то підтримка України стане ще менш ймовірною. Швидше за все, правлячі кола США не зацікавлені у якнайшвидшому завершенні війни, адже її продовження дозволяє ізолювати економіку їхнього європейського конкурента ЄС від недорогих російських енергоресурсів. Підтримка США України здійснюється дозовано, щоб війна тривала лише на її території та тривала стільки, скільки треба, забираючи життя українців та послаблюючи конкурентів американської економіки.

Євросоюз як структура зараз також є ненадійним союзником для України, оскільки правий прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан довгий час блокував навіть мінімальну підтримку України, а розмір затвердженої допомоги Україні не покриває навіть третини від необхідного. Також спостерігається економічна та транспортна блокада української сільськогосподарської продукції з боку східноєвропейських Польщі, Угорщини, Словаччини, а сільськогосподарська галузь є наразі однією з основних для підтримки економіки України, що веде оборону. Також правлячі кола ЄС дуже добре розуміють, що зможуть прийняти та поглинути до Євросоюзу лише таку Україну, в якій буде зруйнована промисловість, ослаблена економіка та суттєво знижено кількість населення. Тому ЄС, найімовірніше, не зацікавлений у швидкому закінченні війни і надає Україні та українському народу лише дозовану підтримку для збереження буферної зони з Росією.

Підтримка Україна – шанс уникнути великої війни.

Однак через два роки з початку озброєної агресії, Україна, як і раніше, має багато підтримки, хоча її й недостатньо для зупинення страждань, завершення війни та припинення окупації. І ця підтримка українського народу на противагу несправедливості та імперіалістичній агресії має посилюватись і надаватись системно та безперервно. Інакше – виснажена агресією Україна впаде, а світовий спільний дім буде остаточно зруйновано, і світ тоді з великим ризиком рушить слизькою дорогою розширення війни з імовірно десятками мільйонів жертв і біженців.